

PERSONALITĂȚI ALE ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI: PROF. UNIV. DR. ION BARBU (DAN BARBILIAN) – POET ȘI MATEMATICIAN ROMÂN (1895–1961)

Gabriel I. NĂSTASE¹, Dragoș-Ionuț G. NĂSTASE²
gabriel_i_nastase@yahoo.com

ABSTRACT: His mathematical talent still exists in high school, the student Barbilian public outstanding contributions in the journal *Mathematical Gazette*. In the same time, Barbilian develop and passion for poetry. Between 1914–1921 studied mathematics at the Faculty of Sciences in Bucharest, his studies being interrupted by the period in which military service during the First World War. Mathematical career continues to support the thesis in 1929. Later, participating in international conferences in mathematics. In 1942 appointed Professor of Algebra at the Faculty of Bucharest. Various published articles in mathematical journals.

In 1919, Dan Barbilian started working at the literary magazine *Sburatorul*, adopting the suggestion of Eugen Lovinescu critic literary circle as pseudonym the name of his grandfather, Ion Barbu. During high school knows the future literary critic Tudor Vianu, which will be bound by one of the longest and most beautiful literary friends.

KEYWORDS: mathematician, poet, publicist

Viața personală

Ion Barbu, pe numele sau adevărat **Dan Barbilian**, s-a născut la Câmpulung-Muscel, fiind unicul fiu al magistratului Constantin Barbilian și

- 1 Conf.univ.dr., Facultatea de Finanțe, Bănci și Contabilitate, Universitatea Creștină „DIMITRIE CANTEMIR”; Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România (AOȘR); Membru al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român pentru Istoria și Filozofia Științei și Tehnicii al Academiei Române.
- 2 Ing. Regia Autonomă Pentru Activități Nucleare Sucursala de Cercetări Nucleare – Pitești.

al Smarandei (n. Soiculescu), fiică de procuror. A fost matematician, dar și unul dintre cei mai importanți poeți români interbelici, reprezentant al modernismului literar românesc.

Pseudonimul care l-a făcut celebru în poezie este, de fapt, numele original al familiei, transformat printr-o latinizare curentă.

Activitatea științifică

Studiile elementare și gimnaziale le face la Câmpulung, Daminești, Stâlpeni, Pitești. Urmează liceul la București, unde face dovada unor aptitudini deosebite de matematician. După licență (1921) obține o bursă pentru doctorat în Germania. Talentul său în matematică s-a făcut remarcat încă din timpul liceului, prin contribuțiile pe care le-a avut în revista *Gazeta matematică*. Tot în acest timp, **D. Barbilian** își dezvoltă și pasiunea pentru poezie. Între anii 1914–1921 studiază matematica la Facultatea de Științe din București. Își întrerupe studiile pentru a-și satisface serviciul militar în timpul Primului Război Mondial. Cariera matematică continuă cu susținerea tezei de doctorat în 1929. Ulterior va participa la diferite conferințe internaționale de matematică. În 1942 este numit profesor titular de algebră la Facultatea de Științe din București. Publică diferite articole în reviste matematice.

Activitatea literară

În anul 1919, **Dan Barbilian** începe colaborarea la revista literară *Sburătorul*, adoptând la sugestia lui Eugen Lovinescu, criticul cenaclului ca pseudonim numele bunicului său, **Ion Barbu**. În timpul liceului îl cunoaște pe viitorul critic literar Tudor Vianu, de care va fi legat prin una din cele mai lungi și mai frumoase prietenii literare.

Debutul său artistic a fost urmare a unui pariu cu Tudor Vianu. Plecați într-o excursie la Giurgiu în timpul liceului, **Dan Barbilian** îi promite lui Tudor Vianu că va scrie un caiet de poezii, argumentând că spiritul artistic se află în fiecare. Din acest „*pariu*”, Dan Barbilian își descoperă talentul și iubirea față de poezie. **Dan Barbilian** spunea că poezia și geometria sunt complementare în viața sa: acolo unde geometria devine rigidă, poezia îi oferă orizont spre cunoaștere și imaginație.

Criticul și prietenul său Tudor Vianu îi consacră o monografie, considerată a fi cea mai completă până în ziua de azi. Una din cele mai cunoscute poezii a autorului, *După melci*, apare în 1921 în revista *Viața Românească*.

Tot în acest an pleacă la Göttingen (Germania) pentru a-și continua studiile. După trei ani, în care a făcut multe călătorii prin Germania, ducând o viață boemă, se întoarce în țară.

Ion Barbu, care nu s-a rezumat niciodată să fie un simplu poet descriptiv, nu se dezmente nici cu *După melci*, deși aici îl surprindem că se pierde mai mult decât oriunde în amănunța exterioare.

Din poemele fabulative cu elemente de figurație din natură, capodopera rămâne însă *Riga Crypto* și lapona *Enigel*, balada închipuită de **Ion Barbu** ca zisă de un menestrel, „*la spartul nunții, în cămară*”. Asistăm de astă dată la o dramă lirică, a cărei desfășurare are loc în lumea vegetală a climatului boreal, implicând erosul în forma unei conjuncturi extraordinar plasticizate. Povestea nefericitului Crypto, „*regele-ciupearcă*”, este cântată cu o gingășie plină de gravitate. Pradă dragostei pentru mica laponă Enigel, oprită într-un popas de noapte în poiana sa de mușchi, în drumul cu renii spre pășunile de mai la sud, Crypto o îmbie să rămână acolo, „*în somn fraged și răcoare*”, departe de soarele de care el se simte despărțit, prin „*visuri sute, de măcel*”. Semnificativele versuri ale răspunsului, cu care Enigel îi respinge rugămintea, pentru că aspiră cu întreaga ei natură la solavitate, ne dau o imagine a nordului, hibernând cu cultul soarelui în suflet, de o putere expresivă adânc memorabilă, avea să constate Vlada Afteni într-unul din articolele îngrijite de aceasta

Despre stilul său de a scrie poezie, Șerban Cioculescu îl va caracteriza astfel: „*Ermetismul său i-a ucis orice spontaneitate și i-a secat vâna. De vocație matematician, Ion Barbu s-a folosit pentru ermetizarea primelor redactări de procesul matematic al substituirii. Se știe că în algebră, cifra cantitativă e înlocuită cu un simbol calitativ. Cuvântul obscur la Ion Barbu este necunoascuta algebrică, prin care se substituie sensul clar, misterul.*”

Principiul, pe care se structurează arta poetică a lui Ion Barbu, în ultima etapă de manifestare a evoluției sale apare enunțat, aproape programatic, în versurile din bucata *Joc secund* într-un stil care ajunge să fie caracteristic întregului ciclu, greu de descifrat prin natura excesiv sintetică a formulării, prin subiectivismul cu, totul arbitrar al analogiilor create, prin discontinuitatea imaginilor, prin opțiunea pentru cuvântul rar sau de specialitate matematică și uneori chiar prin tendința de a se da cuvintele în context un alt sens decât acel pe care îl au în uzul comun.

La 11 august 1961, moare la spitalul „*Vasile Roaită*” din București, bolnav de cancer la ficat.

Bibliografie:

- [1] Mincu, M., *Poezia lui Ion Barbu*, Constanța, Editura PONTICA, 1995.
- [2] Vianu, T., *Introducere în opera lui Ion Barbu*, București, Editura MINER-VA, 1970
- [3] www.ro.wikipedia.org.